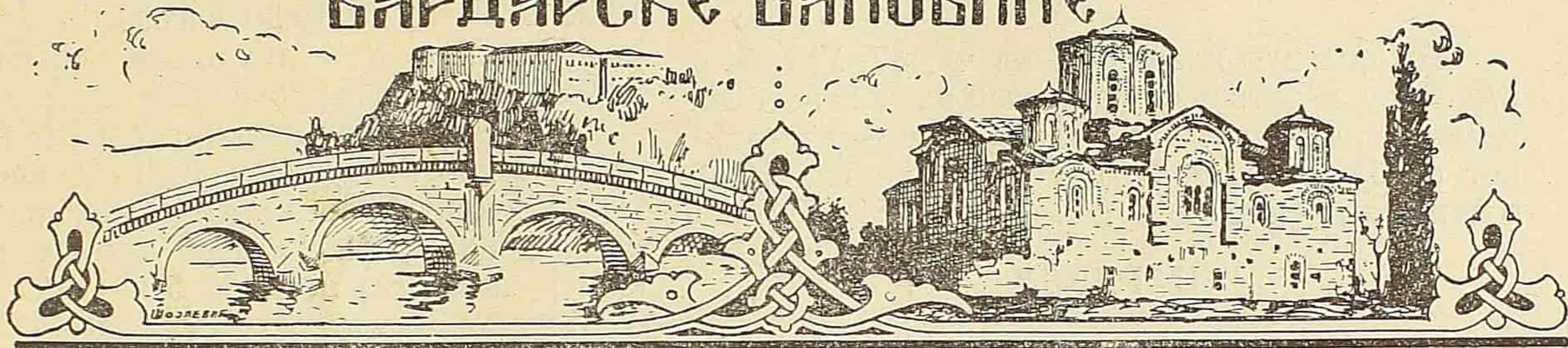
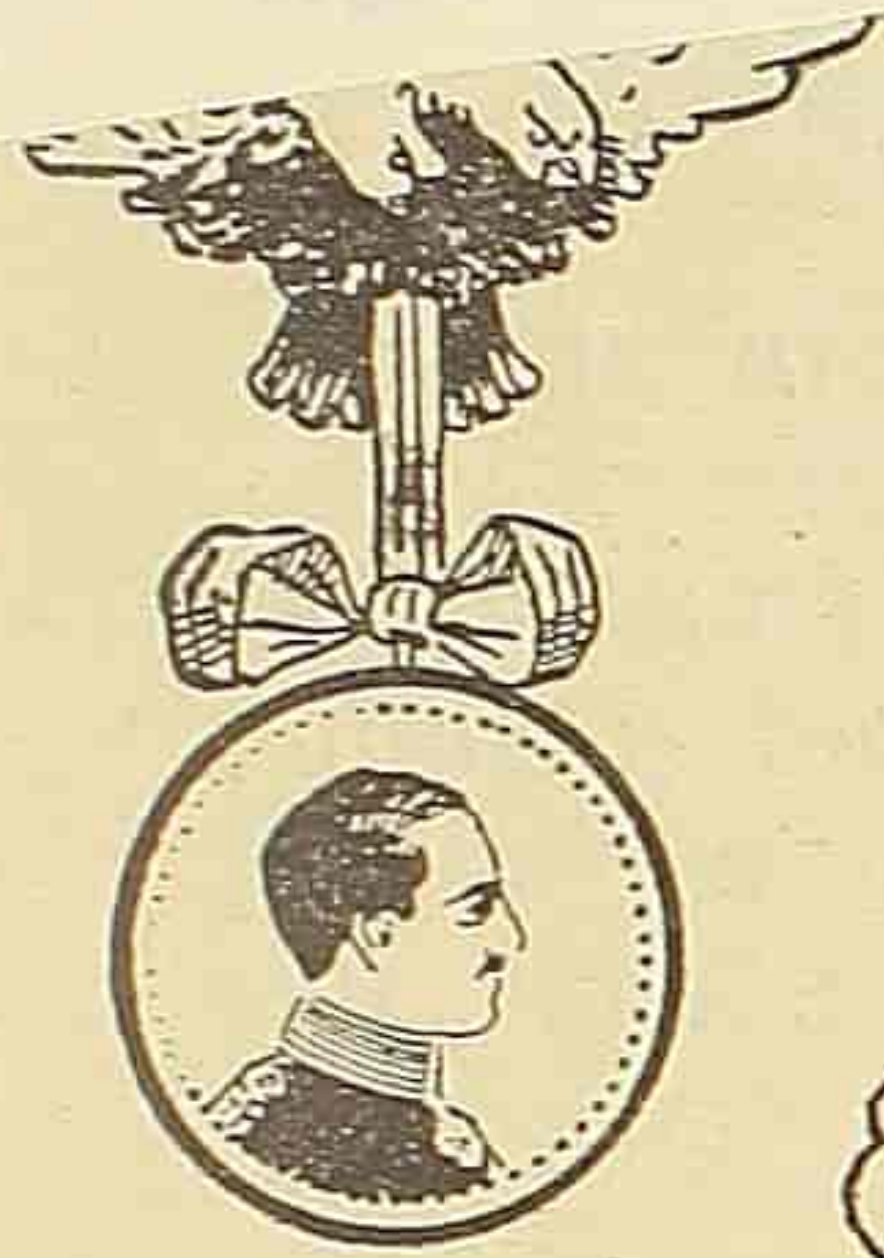

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ВАРДАРСКЕ БАЛОВИНЕ

28. МАРТА 1931. ГОД.
СУБОТА

БРОЈ 2 ДИНАРА

ГОДИНА II. Број 63—64.
СКОПЈЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ излази један пут недељно. Годишња претплата је 80, а за иностранство 140 динара. Огласи се примају по утврђеној тарифи. Рукописи, огласи и претплата се шаљу на адресу Банске Управе за Уредништво Службеног Листа. — Уредник СИМИЋ СТЕВАН, директор гимназије у пензији.

Наш Васкрс

Са наступајућом недељом Православни део нашег народа прославља највећу Хришћанску светковину, Празник над Празницима, јер је дан у коме се оличава буђење природе, живота, снаге и полета.

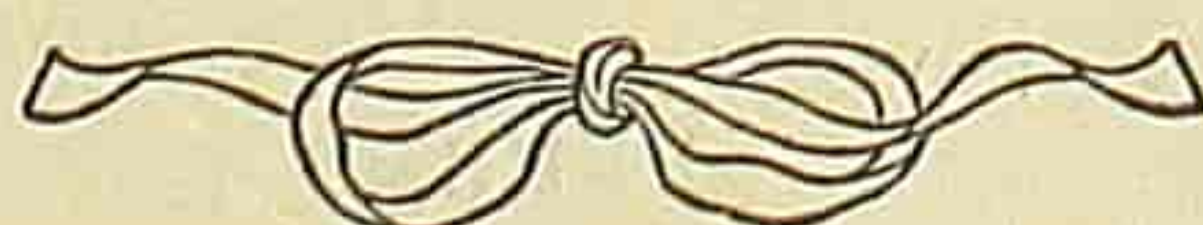
Велике, светле и божанске истине које је проповедао највећи учитељ света помрачиле су умове фарисеја, лицемера и лажних пријатеља народа, те се одлучише да смрћу Христовом сахране за навек и његову науку, али је Провиђењу било угодно, да се кроз понижење, Голготу и смрт оваплоте велике идеје о љубави, братству и милосрђу, истине које су обасјале људство Васкрском Богочовека.

Наш народ ће у толико радосније дочекивати и прослављати ове светле Празнике, јер је путем Великог учитеља прошао, у своје стрпљењу ка лепшој будућности, кроз нечувена адска искушења, кроз своју народну Голготу и привидну смрт, да би доживео

триумф победе, свој национални васкрс, ослобођење и уједињење, почетак нашег сложеног друштвеног, народног и државног препорода.

И у толико је наш понос, наша радост и наше уздање значајније, што се овај велики Хришћански празник идентификује са празником нашег народног и државног ускрснућа и препорода. Наша радост ће бити у толико усхићенија, и наша благодарност у толико величанственија, ако се ми у данима Празника Препорода заветујемо да ћемо доиста следовати великим начелима које је истакао наш велики учитељ из Назарета: Мир међу људима. љубав међу свима, јер ћемо само таквим назорима и радом учврстити солидне основе нашој пространој и моћној Југославији. Са таквим гледиштем ми, уз топла честитања нашим читаоцима, упућујемо ускршњи поздрав

Христос Воскресе!

УРЕДБА

о

отварању и затварању трговачких и занатских радња

На основу овлашћења из чл. 47. Уредбе о отварању и затварању трговачких и занатских радња (предузећа) и о радном времену помоћног особља З.Р.Бр. 4201/IV од 16. априла 1929. године издајем следећу:

НАРЕДБУ**Члан 1.**

Прописи ове наредбе, у погледу отварања и затварања радња као и радног времена помоћног особља важе за све трговачке и занатске радње (предузећа) на територији Вардарске Бановине, без обзира да ли ове радње припадају приватним лицима или јавним телима, као и без обзира, да ли је у њима запослено помоћно особље или не.

Члан 2.

Све трговачке и занатске радње на територији Вардарске Бановине могу бити отворене лети од 6.30 до 12.30 часова и од 15 до 19.30 часова, а зими од 7 до 12.30 и од 14 до 19. часова.

Члан 3.

Изузетно од одредбе чл. 2. ове наредбе могу бити отворене следеће радње и то:

1) Колонијално-бакалске, изузев колонијално-гросиске радње, деликатесне и бонбоњерске радње као и радње које се баве продајом животних намирница, лети од 6 до 12.30 часова и од 15 до 20 часова, зими од 7 до 12.30 и од 14 до 19.30 часова.

2) Радње које се баве искључиво продајом свежег воћа и поврћа лети од 6 до 21 час, а зими од 6.30 до 20 часова.

Недељом и о државним верским празницима ове радње могу бити отворене до подне.

3) Кафанске, механске ресторанске и хотелске радње лети од 5 до 24 часа а зими од 6 до 23 часа.

Ове радње по указаној потреби и нарочитој дозволи државне полицијске власти могу бити отворене најдуже још два часа, а у Скопљу лети најдуже још три часа преко одређеног времена.

Ове радње отворене су преко целог дана недељом и о верским и државним празницима изузев за време службе Божје.

4) Радње за продају дрва и угља лети од 6 до 12 часова и од 14 до 18 часова, а зими од 7 до 12 часова и од 13 до 18 часова.

Ове радње ако не продају поред дрва и угља још какву другу робу могу бити отворене недељом као и о државним и верским празницима за све време радног времена.

5) Радње за погребну спрему лети од 5 до 12 часова и од 15 до 20 часова, а зими од 6.30 до 12.30 часова и од 14 до 19 часова.

6) Цвећарске радње лети од 6 до 12.30 часова и од 15 до 20 часова, а зими од 7 до 12.30 и од 14 до 19.30 часова.

Недељом и о државним верским празницима ове су радње отворене до подне.

7) Самосталне малопродавнице дувана (радње које продају дуванске прерађевине: жижице, таксене марке, поштанске марке, дописне карте, разгледнице, срећке класне лутрије, новине, ревије и часописе) лети од 5.30 до 22 часа, зими од 6.30 до 22 часа.

Недељом и о државним верским празницима ове су радње отворене за сво радно време.

Ове одредбе не важе за узгредне малопродавнице дувана у којима се поред побројаних артикаса продаје писаћи материјал и друга роба већ за њих важе прописи чл. 2. ове наредбе.

8) Радње које се баве служењем гостију хладним јестивом и алкохолним пићем лети од 6 до 22 часа, а зими од 7 до 21. час.

Недељом и државним верским празницима ове радње могу бити отворене до 14 часова.

9) Месарске и кобасичарске радње лети од 5 до 12.30 часова и од 15 до 20 часова, зими од 6 до 12.30 и од 15 до 20 часова.

Недељом и о државним и верским празницима ове су радње отворене до подне. У овим данима месарским мајсторима забрањено је клање стоке и живине.

10) Фотографске радње лети од 6.30 до 12.30 часова и од 13.30 до 18 часова, а зими од 7 до 12.30 часова и од 13.30 до 18 часова.

Недељом и о државним верским празницима ове су радње отворене за сво радно време.

11) Јавне кухиње, невабцијске радње и радње које се баве служењем гостију без алкохолних пића, млеком, млечним производима, колачима, алвом и хладним јестивом лети од 5 до 22 часа, а зими од 6 до 22 часа.

12) Предузећа за пренос, утовар и истовар робе при железничким станицама и воденим пристаништима лети од 5 до 22 часа, а зими од 7 до 21 час.

Недељом и празником ове су радње отворене само до подне.

13) Путничко туристички биро и за продају карата зими и лети од 7 до 12.30 часова и од 15 до 19 часова.

14) Берберско фризерске козметичке и власуљарске радње лети од 6.30 до 12.30 часова, и од 15 до 20.30 часова а зими од 7 до 12.30 часова и од 14 до 20 часова.

Ове радње могу бити отворене преко подне у дане годишњих или месечних вашара, као и суботом и на дане пред празнике, а суботом и у очи државних и верских празника у вече још један сат дуже.

Недељом и о верским и државним празницима ове су радње отворене само до подне.

15) Хлебарско-пекарске радње лети од 5 до 13 часова и од 16 до 21 час, а зими од 6 до 12 часова и од 15 до 20 часова.

Суботом и у дане пред празнике ове су радње отворене за сво радно време, а недељом и у дане верских и државних празника само до подне.

Недељом и о верским и државним празницима забрањено је у пекарницама рад на производњи хлеба. Изузетно дозвољава се овај рад на последњу недељу пред Божић, као и у оним пекарницама које производе хлебац искључиво за подмиривање потреба појединих установа као болница, санаторијума и т. д.

Одмор помоћног особља у овим радњама почиње у суботу у 16 часова а завршава се у понедељак у 4 часа.

16) Радње за негу тела, као и радње за глачење, чишћење и бојадисање одела лети од 6.30 до 12.30 часова и од 15 до 20 часова, а зими од 7 до 12.30 часова и од 14 до 19.30 часова. Недељом и о верским и државним празницима ове су радње затворене преко целог дана.

17) Механичарске радње за оправку моторних возила и за снабдевање моторних возила и објеката горивом и мазивом лети од 6 до 12 часова и од 15 до 19.30 часова, а зими од 7 до 12 часова и од 14 до 19 часова.

Преко подне ове радње могу бити отворене у случају хитне и неодложне потребе ради оправке моторних кола или снабдевања горива и мазива.

Радњама које се баве у најам бицикла и мотоцикла, дозвољава се да се тим послом могу бавити како радним тако и недељом и о празничним данима.

Члан 4.

Трговачке радње по селима могу бити отворене лети од 5 до 20 часова а зими од 6 до 19.30 часова.

Занатске радње по селима могу бити отворене неограничено и за них не важе прописи ове наредбе.

Члан 5.

Прописи ове наредбе не односе се на: а) Апотеке; б) продавнице новина, колача, чоколада и др. по железничким станицама; в) продају чоколаде, чаја и др. по биоскопима и концертним салама, местима за увесељавање и т. слично — дакле локалима у која се улазе са плаћеном картом; г) оправку моторних кола у случају изненадног квара и снабдевања истих мазивом, бензином или резервним деловима.

Члан 6.

Све трговачке и занатске радње изузев оних којима је изрично дозвољено овом наредбом морају бити затворене преко целог дана и у дане државних празника и то на дан рођења Њ. В. Краља, и дан уједињења Срба,

Хрвата и Словенаца, а на Видов Дан и дан свесловенских апостола Ђирила и Методија ове радње морају бити затворене док траје служба Божја

Члан 7.

Све трговачке и занатске радње изузев оних којима је овом наредбом изрично дозвољено морају бити затворене преко целог дана недељом на први и други дан Божића, Богојављења, Светог Суве, Велики Петак, други дан Ускрса, други дан Духова и Спасов Дана.

Члан 8.

Свако торбарење недељом и на државне и верске празнике забрањено је. Изузетно дозвољава се прето целог дана све до 22 часа улична продаја, као и продаја по јавним локалима, цвећа, свежег и печеног кестења, свежег и сушеног воћа, белог пецива (кивла, симита и ђеврека), безалкохолних пића, алве, сладолета и осталих слаткиша, новина, ревиа и часописа.

Члан 9.

Ако се у једном или више локала, који су међусобно везани, обављају две или више врста радња за које је овом наредбом одређено разво радно време, за тај локал односно за све те локале важи радно време оне врсте рада која се обавља у њему односно у њима за које је прописано овом наредбом најкраће радно време.

Члан 10.

У време прописано по овој наредби за затварање радња, морају бити затворени сви улази у просторије, које су одређене за промет са публиком, а публика која се затече у то време у локалу има бити услужена.

Члан 11.

Радње које би поред животних намирница продавали и коју другу робу, недељом о државним и верским празницима морају бити безусловно затворене.

Члан 12.

Све трговачке и занатске радње (предузећа) изузетно могу бити отворене за сво радно време у последњу недељу пред Божић и у недељу када празник на који радње морају бити затворене пада у суботу или понедељак.

Члан 13.

Недељом и о државним и верским празницима дозвољено је до подне разношење из радионица и продавница по кућама: хлеба и осталог пецива, меса, послатице, млека и млечних производа, леда, соде, пива, минералне воде и сличних предмета.

Члан 14.

За време рамазана у местима или делу вароши где претежно живи муслиманско становништво могу бити отвогене и преко ноћи трговачке и занатске радње, с тим да помоћно особље у смислу прописа закона о заштити радника, може бити запослено и за ово време у овим радњама.

Члан 15.

После 18 часова забрадно је по улицама обављање амбулантног злата (на пр. кишобранари, дродари, брусари и т. д.) као и торбарење по улицама и кућама.

Члан 16.

Послодавци се у погледу рада помоћног особља имају придржавати прописа из чл. 22 до 33 Уредбе о отварању и затварању радња.

Члан 17.

Изузетно од предње одредбе дозвољава се за време рамазанског поста произвођење сомуна и недељом преко целог дана.

Члан 18.

Као лето сматра се време од 1 априла до 30 септембра, а као зима време од 1. октобра до 31 марта.

Члан 19.

Власници радња, који противно прописима ове наредбе држе своје радње отворене ван времена одређеног за отварање и затварање казниће се новчано од 50 до 3.000.— динара.

Члан 20.

Све прекршаје прописа ове наредбе извиђају и пресуђују надлежне првостепене управне власти, противу чијих се пресуда заинтересовани може жалити Краљевској банској управи у року од 15 дана од дана саопштења.

Члан 21.

Све прекршаје прописа ове наредбе о радном времену помоћног особља извиђају и пресуђују надлежне инспекције рада по прописима закона о заштити радника.

Члан 22.

Право доставе за повреду прописа ове наредбе поред службених органа има и сваки грађанин и заинтересоване организације и коморе.

Члан 23.

Чиновник или службеник унутрашње унутрашње управе који пропусти да изврши дужност у смислу прописа ове наредбе биће одговоран дисциплински.

Члан 24.

Ову наредбу прегледало је и одобрило Министарство Социјалне Политике и Народног

Здравља под Ст. Бр. 51619/30 и Министарство Трговине и Индустије, те иста добија обавезну снагу од дана када буде обнародована у службеном листу Вардарске Бановине.

Бан,
Вардарске Бановине,
Жив. А. Лазич, с. р.

Груписање општина

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 913. од 22 јула 1930. год. Општ. Бродска и Бачка у ср. Мориховском Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општ. Бачка са седиштем у Бачу.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 862. од 19. априла 1930. год. Општ. Врбичанска и Журска у ср. Шар планинском Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општ. Журска са седиштем у Журу.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 914. од 24. јула 1930. год. Општ. Градска и Криво Паланачка у ср. Криво Паланачком Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општ. Криво Паланачка.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 914. од 24. јула 1930. год. Општина Дурачко Речка и Криво Паланачка у ср. Кр. Пал. Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општ. Криво Паланачка са седиштем у Кривој Паланци.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 765. од 25. јуна 1930. год. Општина Козије Долска и Тригвовишка у ср. Кр. Паланачком Вард. Бан. груписане су у једну општину под називом Општина Трговишка са седиштем у Трговишту.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 1112. од 11. септембра 1930. год. Општина Леуновска и Мавровска у ср. Горњо Полошком Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општ. Мавровска са седиштем у Маврову.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 840. од 21. јула 1930. год. Општ. Мужичанска и Штимљанска у ср. Неродимском Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општина Штимљанска са седиштем у Штимљу.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 620. од 5. јуна 1930. год. Општина Росананска и Градска у ср. Кавадарском Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општина Градска са седиштем у Градском.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 1111. од 11. септембра 1930. год. Општина Церовачка и Доњо Бањичка у ср. Горњо Полошком Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општина Доњо Бањичка са седиштем у Доњој Бањици.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 987. од 12. августа 1930. год. Општина Радолничка и Радождолска у ср. Струмичком Бан. Вард. гру-

писане су у једну општину под називом Општ. Радолишка са седиштем у Раделишту.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 1296 од 18. октобра 1930. год. Општина Доњо Јеловачка и Зубовачка у ср. Горњо Полошком Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општина Зубовачка са седиштем у Дебрацу.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 2343 од 23. октобра 1930. год. Општина Трновска и Жидиловска у ср. Криво Паланачком груписане су у једну општину под називом Општ. Жидиловска са седиштем у с. Жидилову.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 1289 од 18. октобра 1930. год. Општина Алдоначка и Селачка групишу се у једну општину под називом Општина Селачка са седиштем у с. Норову.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 1295 од 18. октобра 1930. год. Општина Вруточка и Дуфска у ср. Гор. Полошком Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општина Вруточка са седиштем у с. Речанима.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 1397 од 13. новембра 1930. год. Општина Брчевска и Збошка у ср. Струшком Бан. Вард. групишу се у једну општину под називом Општина Кара Орманска са седиштем у с. Мислоделцу.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 1675 од 25. децембра 1930. год. Општина Муртинска и Боријевска у ср. Струмичком Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општина Босиљевска са седиштем у с. Босиљеву.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 1672 од 25. децембра 1930. год. Општина Мурновска и Дабелска ср. Струмички груписане су у једну општину под називом Општина Босиљевска са седиштем у Босиљеву.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 1674 од 25. децембра 1930. год. Општина Пиперевачка и Вељушки у ср. Струмичком Бан. Вард. груписане су у једну општину под називом Општина Васиљевска са седиштем у с. Васиљеву.

Решењем Министарства Унутрашњих Послова III. Бр. 16911 од 18. марта 1931. год. досадашње име села Ерџелије, општине Мало Црнилишке, среза Овче Пољског Бановине Вардарске промењено је у „Овче Поље“.

Уредбом Мин. Унутраш. Послова IV. Бр. 332 од 12. марта 1931. год. општина Горобиначка и Св. Николска у срезу Овче пољском Бан. Вар. груписале се у једну општину под именом Општ. Св. Николе са седиштем у Св. Николи.

Уредбом Мин. Унутр. Послова IV. Бр. 321 од 11. марта 1931. год. општ. Драмчанска и Царево селска у ср. Царево село Бан, Вард. груписане су у једну општину под именом Оп. Царево селска са седиштем у Царевом Селу.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 369 од 20. марта 1931. год. Општина Придељска и Доњо Дисонска у ср. Неготинском Бан. Вар. груписане су у једну општину под називом Општ. Трмничка са седиштем у Трмнику.

Уредбом Мин. Унутр. Посл. IV. Бр. 346 од 21. марта 1931. год. Општ. Бесвичка и Демир Капијска у ср. Неготин. Бан. Вард. груписане у једну општину под називом Општина Демир Капија са седиштем у Демир Капији.

Ветеринарске таксе

које плаћају приватна лица ветеринарима за учињене услуге

1) Таксе за преглед при утовару и истовару стоке на железничким станицама:

Члан 14. Правилника о отпремању животиња и сточних сировина железницом или бродом, прописаног од Министра Пољопривреде под Вт. Бр. 6670 од 11. јуна 1929. године, који је ступио на снагу 31. децембра, прописује таксе (пристојбе), које се плаћају за ветеринарски преглед при утовару и истовару на железничким станицама, а које таксе су дужни влаћати сопственици стоке. Радно време за утовар и истовар на железничкој станици је од 8—12 и од 14—18 часова. Утовар ван радног времена, те недељом и празником дозвољава шеф станице споразумно са надлежним ветеринаром.

При утовару и истовару стоке припада ветеринару по вагону 30 динара, а ветеринарском фонду 20 дин., а сем тога припада му и подвоз, ако је железничка станица ван реона његовог сталног становања, а није удаљена више од 2 километра.

Ако ветеринар врши преглед ван места свог сталног становања, које је удаљено више од 2 километра, припада му накнада трошкова по Уредби о накнади тих трошкова за службена путовања државних чиновника Бр. 13400/1 од 15. марта 1930. год. т. ј. дневница и километражна односно железничка карта.

За преглед денчане пошилике живих животиња, које се превозе у ембалажи, плаћа се без обзира на број стоке у тој ембалажи 15 динара. Иста пристојба плаћа се и за преглед животиња, које се отпремају железницом приликом сеобе власника без обзира на број и врсту животиња. Ове пристојбе припадају у целости ветеринару који је преглед извршио.

Ако се у овим случајевима једним изласком обави преглед стоке више поседника, имаду се подвозни и путни трошкови разделити на једнаке делове, а према броју вагона.

2) Таксе прописане ветеринарима кад врше цепање стоке на захтев приватне странке.

Наредбом Министарства Пољопривреде и Вода Вт. Бр. 7387 од 21. јула 1925. године прописане су следеће таксе ветеринарима кад врше цепање стоке на захтев приватне странке:

Приватна странка дужна је да даде: а) подвоз, б) да плати цепиво и трошак око набавке

цепива по цени коштања, в) награду за посао око цепљења, која је у седишту ветеринара 50 динара а изван седишта 100 динара, ово важи за посао унутар рока од 12 сати. Награда за ноћни рад код дијагностичних цепљења рачуна се са 100% више.

Сем тога плаћа се:

- 1). За дијагностичка цепљења по грлу 5 динара;
- 2). За заштитно цепљење за говеда и коње по грлу 3 дин.
- 3). За заштитно цељење за свиње и козе 2 динара.

Ако се истодобно или паралелно изводи више цепљења, има се за сваку врсту рачунати посебна награда за посао по грлу, а пословна награда рачуна се само једаред, па ако има више власника раздели се међу њих.

Ове таксе имају се сматрати максималнима, али ветеринар може да се са странком нагоди и испои тих пристојба.

Свако цепљење врши се са пристанком и на захтев заинтересованог сопственика, осим у колико то законским прописима није друкчије наређено и ако се то са знањем и одобрењем Министарства Пољопривреде и Вода друкчије не одреди.

У првом случају рад ветеринара има се сматрати приватном праксом, а у другом случају званичном дужношћу.

- 3). *Таксе прописане за преглед стоке која се гони на испаше и враћа са исте.*

На основу Правилника о ветеринарском надзору стоке, која се гони на испаше и враћа са истих, прописаном од Краљевске Банске Управе III/5 Бр. 11.205 од 28. марта 1930 год. дужни су сопственици пре изгона стоке на летњу или зимску испашу, као и кад се стока враћа, исту пријавити надлежном државном ветеринару ради прегледа. Без визуме надлежног ветеринара стока несме излазити на испаше нити се врасати са њих. Ветеринарски преглед се обавља по званичној дужности, а путни трошак (дневница и километража) одобрен од надлежних власти сносе сопственици прегледане стоке.

4) У случајевима, где у приватној ветеринарској пракси није могло доћи до споразума ради ветеринарског хонорара између странке и ветеринара, решиће висину хонорара по свршеном послу управна политичка власт I степена али ветеринар је дужан у сваком случају одазвати се позиву и извршити своју дужност.

У сваком случају наплате хонорара за извршену ветеринарску услугу по напред поменимим пословима, дужан је ветеринар дати писмену потврду о наплаћеној такси.

5) Таксе које су биле прописане ветеринарима за преглед трговачке и месарске стоке, која се са сточних пијаца и годишњих вашара гони у чопорима друмовима, докинуте су на-

редбом Министарства Пољопривреде Бр. 3014/IV од 20. фебруара 1931. године.

Краљевска Банска Управа Пољопривредно Одељење III Бр. 7.117 20 марта 1931 године у Скопљу.

Уредба о мурасели за шеријатске судије.

Г. Министар правде, на основу тач. 8. § 67. Устава Исламске верске зједнице Краљевине Југославије у споразуму са Врховним верским старешинством Исламске верске заједнице, прописао је *Уредбу о мурасели за шеријатске судије.*

§ 1. — Шеријатски судија не може вршити ту дужност док не добије прописану мураселу, нити је може продужити, ако му се одузме.

§ 2. — Мурасела гласи овако:

Овлашћујем вас да вршите у својој званичној судијској дужности све брачне, породичне, наследне и вакуфске послове предвиђене у §§ 1. и 2. Закона о уређењу шеријатских судија и о шеријатским судијама од 21. марта 1929. године, држећи се у свему признатих шеријатско-правних ауторитета (муфта бих каулова), закључака донетих у смислу §§ 62 и 68. Устава Исламске верске заједнице и надлежно издатих уредаба и расписа.

Дајући вам ову мураселу, очекујем од вас да ћете у свему у свом јавном и приватном животу одговарати своме позиву, да ћете и своју спољашњу појаву саобразити традицијом усвојеним обичајима, како бисте у сваком погледу били достојни свога часнога положаја и послужили за пример Муслиманима, и да ћете своје дужности вршити савесно и предано у духу прописа, узвишеног шеријата, као и прописа Закона и уложити све силе у раду за добро и напредак Ислама.

Нека вас Свемогући Алах упуту правим путем и помогне у вашем раду за добро, срећу и величину Исламске верске заједнице.

§ 3. — Мураселу издаје и одузима Реис-ул-Улема као претставник Врховног верског старешинства Исламске верске заједнице Краљевине Југославије.

§ 4. — Министарство правде достављаће Врховном верском старешинству Исламске верске заједнице оверене преписе указа о постављењу шеријатских судија, ради издавања мураселе. Пре него што се указ донесе Министарство правде ће се обавестити код Врховног верског старешинства Исламске верске заједнице да ли нема оправданих разлога против издавања мурасела дотичном кандидату.

§ 5. — Издане мураселе достављаће се шеријатским судијама преко надлежног Врховног шеријатског суда.

§ 6. — Већ издана мурасела може се одузети са разлога ако је рад и владање шеријатског судије противно прописима Ислама, од-

носно ако шеријатски судија грубо занемарује своју дужност у среском вакуфско-меарифском поверенству.

§ 7. — Пре одузимања мураселе, Врховно верско старешинство Исламске верске заједнице упутиће шаријатском судији, преко надлежног Врховног суда, своју опомену, коју према свом нахођењу, може и поновити.

§ 8. — На одлуку о одузимању мураселе нема жалбе.

§ 9. О одлуци о одузимању мураселе Врховно верско старешинство Ислама верске Заједнице извештава Министарство правде, ради даљег поступка. Одлука ће се објавити у Службеном гласнику Врховног Верског старешинства Исламске верске заједнице.

§ 10. — Једном издана мурасела задржава своју снагу, без обзира на промену службеног места.

§ 11. Врховно верско старешинство ће поступању на снагу ове Уредбе издати свима шеријатским судијама мураселе, а исто тако и врховним шеријатским супијама.

§ 12. — Ова Уредба стаје на снагу када се обнародује у „Службеним новинама“.

ОГЛАСИ

Конкурс за два чиновника

Предстојништву Градске Полиције у Струмици, потребни су два чиновника за кривични и извршни одељак, који испуњавају услове; који се траже за државне полицијске службенике дотичне врсте.

Првенствено имају права они који су служили у полицијској служби.

Молбе са документима по чл. 12. закона о чиновницима, послати суду општине Струмичке до 10. априла 1931. год.

Плата и принадлежности по буџету ове општине за 1931. год.

Из канцеларије Суда општине Струмичке Бр. 3101. од 20. марта 1931. г. п. 1—1

Продаја имања

Суд општине Мирковачке у срезу Скопском на дан 26. априла тек. год. изложиће продаји јавном лицитацијом доле описато непокретно имање Каленџића Петра из Мирковаца ради наплате (8729.19) осам хиљада седам стотина двадесет и девет динара и 19% дужног општинског приреза, и то:

I.

Њива звана „Ограда“ која се налази у потесу засеока Доњи Оризари ове општине а граничи и мери:

Са истока: до сеоскога пута у два прелома и то: први прелом (39) тридесет и девет метара и други прелом (19) деветнајест метара свега (58) педесет и осам метара;

Са запада: до имања Божића Нешића из Глува (55.50) педесет и пет метара и 50%.

Са севера: до имања Тоше Пислевића из Горњана (62.00) шесет и два метра; и

Са југа: до имања Васе Каленџића из Мирковаца (80) осамдесет метара.

II.

Њива звана „Равниште“ која се налази у потесу засеока Доњи Оризари ове општине а граничи и мери:

Са истока: до сеоскога пута за село Висбегово (31) тридесет и један метар;

Са запада: до сеоскога пута за Скопље (34) тридесет и четири метра;

Са севера: до имања Васе Каленџића из Мирковаца (224) две стотине двадесет и четири метра; и

Са југа: до имања Диме Шишковића из Мирковаца у два прелома и то: први прелом (90) деведесет метара и други прелом (144) стотину четрдесет и четири метра, свега (234) две стотине тридесет и четири метра.

Ова њива процењена је (6000) шест хиљада динара.

III.

Њива звана „Ограда“, која се налази у потесу засеока Доњи Оризари општине Мирковачке, а која граничи и мери:

Са истока: до имања Трајка Рајчића из Глува (50) педесет метара;

Са запада: до Баре (41) четрдесет и један метар;

Са севера: до имања Бојка Кадевића из Бањана (45) четрдесет и пет метара; и

Са југа: до имања Васе Касанџића из Мирковаца (54) педесет и четири метра.

Ова њива процењена је (2000) две хиљаде динара.

На овом имању нема других терета сем пописа овог суда.

Лицитација почиње одређенога дана у 8 часова пре подне и иста ће се одржати у селу Горњим Оризарима ове општине пред или у кући Бориса Мирчевића.

Како је ово имање у непосредној близини Скопља то се заинтересованим ставља до знања и позивају се да одређенога дана дођу на лицитацију.

Кауција се полаже 10% пре почетка лицитације за сваку њиву посебно.

Купцу ће се уступити имање чим лицитација постане извршна.

Из канцеларије Суда општине Мирковачке 5. марта 1931. год. бр. 433. у Мирковцима.

П. 1—3

Набавка дрва

У економату Бановинске Болнице у Битољу на дан 27. априла 1931. г. у 11. часова пре подне одржаће се друга усмена лицитација за набавку 450 кубних метара дрва за гориво. Предрачунска вредност око 79.000.— динара.

Услови и сви законски прописи могу се видети сваког дана у болничкој канцеларији.

Кауција се полаже пред комисијом, која ће вршити лицитацију, и то: 5.000.— динара.

Позивају се заинтересована лица да одређеног дана престану болничкој канцеларији до 10. час. пре подне. Собом имају донети сва документа по чл. 13. ст. 6. Правилника за извршење Зак. о држ. Рач. по прописаној форми.

Из канцеларије Бановинске Болнице у Битољу Бр. 1002. од 1.-IV.-1931. год. 1—3

Набавка намирница

Како се није могла одржати I. и II. усмена јавна лицитација по огласу Бр. 29. од 22-I-1931. год.; то на основу чл. 94. зак. о држав. рачуноводству и Правилника „Б“ за извршење истог закона, Управа Бановинске Болнице у Гњилану одржаће на дан 20. Априла 1931. год. у канцеларији свога економата III. усмену јавну лицитацију за набавку животних намирница и осталих болничких потреба следећим редом:

1) хлеба бела и црна у вредности динара 8000.—;

2) Меса разног у вредн. дин. 6000.—;

3) Маст са поврћем у вредн. дин. 3000.—;

4) Кравље, пресно и кисело млеко у вредности дин 6000.—;

5) Бакалук и остале потребе у вредности динара 4000.— и

6) Дрва за гориво у вредн. дин. 5000.—.

Време испоруке горњих артикала је: од I-V до 31-VII-1931, год.

Кауција се полаже сваког радног дана у болничкој благајни у канцеларијском времену, и на дан лицитације до 10 часова пре подне и то: наши држављани 5% а страни 10% од предрачунске суме.

Накнадно понуде неће се примати.

Почетак лицитације је у 11 часова пре подне, а трајаће док се не заврши. Лицитираће се по 1. кгр. или комаду.

Лица, која се пријаве комисији за надметање, морају поднети следећа уверења: да је плаћена пореза за цело време испоруке; да је способан за испоруку артикала које лицитира; да има протоколисану фирму и да је положио прописну кауцију. Без ових уверења нико се неће пустити за надметање на лицитацији.

Ближи услови могу се видети сваког радног дана у економату болнице за време канцеларијског рада.

Из канцеларије Управе Бановинске Болнице у Гњилану Бр. 347. од 21. марта 1931. г.

1—1

Инсталација централног грејања

Хигијенски Завод у Скопљу одржаће на дан 22. априла 1931. године у својој канцеларији у Скопљу у 11 часова пре подне II. оферталну у скраћеном року лицитацију за извршење инсталација централног грејања паром ниског притиска у згради Ветеринарског Одељења при Хигијенском Заводу у Скопљу.

Предрачунска је сума 35.976.— динара, а кауција за наше поданике 5% а за стране 10% од предрачунске суме у готовом новцу или вредним папирима по чл. 88. закона о држав. Рачуноводству полаже се на каси Хигијенског Завода најдаље до 10 часова одређеног за лицитацију дана.

Предузимачи су дужни са собом донети уверење о пријави предузимачке радње за ову годину, као и доказе о испуњењу члана 87 закона о Државном рачуноводству односно да им није одузето право учешћа у лицитацијама, уверење занатске коморе и уверење Пореске Управе о плаћеној порези за последње тромесечје.

Предрачун и услови могу се видети сваког радног дана од 9—12 и од 16—18 часова у канцеларији Санитетско Техничког Одељења Завода.

Понуду таксирану са 100 динара има се поднети у запечаћеном коферту, на коме мора бити тачно написано: Понуда за инсталацију од понуђача Н. Н., најдаље до 11 часова одређеног дана за лицитацију.

Накнадне понуде као и понуде недовољно таксираних или неправилно написаних неће се примати.

Из канцеларије Хигијенског Завода у Скопљу К.Бр. 4770. П. 1—1

Продаја јаја за насад

Сточарско Живинарска (селекцијска) и Пчеларска Задруга у Врању има на продају увек свежа јаја за насад од племените расе живине и то:

Белих Легхорна по дин. 2.50 комад.

Плимут рокс-а по дин. 2.— комад.

Жутих Орпинотона по дин. 2.— комад и иста ће продавати сваком који се буде задрузи обратио писмено или усмено.

Обавештења ради напомињемо да је раса Бели Легхорн позната као најбоља носиља јаја која се никад не расквацује и носи од 220—300 ком. јаја годишње, док друге расе носе од 120—160 ком. јаја годишње, и више се гаје ради меса и продаје. Тежина петлова је од 5—7 кгр. живе мере а кокошке 3¹/₂ до 4¹/₂ кгр.

Сва даља обавештења задруга даје бесплатно.

Задружна канцеларија се налази у улици Војводе Мишића бр. 32. до куће Др. Панте Костића, лекара.

Кретање заразних болести на територији Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине

За време од 1. до 28 фебруара 1931. год.

Ред. број	ОБОЛЕЊА	Остало од пр изешт	Нови слу-чајеви	Свега бо-овало	од свих случај.		Остаје
					оздр.	умрло	
1	Febris flava						
2	Variola vera						
3	Thyphu exanthemat	4		4			4
4	Typhus recurens						
5	Tiphus abdominalis	41	12	53	28	1	24
6	Dysentheria	1	5	6	1	1	4
7	Scarlatina	48	58	106	55	14	37
8	Diphtheria et Croup—	32	42	74	38	8	28
9	Encephaliti lethargica						
10	Mening corebro spi-nalis epidemic.						
11	Pertussis						
12	Erysipelas	14	14	28	15	1	12
13	Poliomyelitis acuta	1	1	2			2
14	Tetanus						
15	Anthrax	1	7	8	5	2	1
16	Trachoma	1		1			1
17	Lyssa (rabries)						
18	Lepra	1		1			1

Из Одељења за социјалну политику и народно здравље у Скопљу VI. № 6577. 9. мар-та 1931. године.

Конкурс

Водној Задрузи за Мелиорацију скопског поља потребан је један стални хидротехничар за спровођење радова на мелиорацији Скопског поља и један секретар, који ће истовремено вршити и дужност благајника Водне Задруге.

Молбу са потребним документима по чл. 12. Закона о чиновницима доставити Водној Задрузи најдаље до 15. априла тек. године.

Принадлежности хидротехничара су годишње динара 18.000.—, а секретара-благајника динара 12.000.—

Наступ службе 1. маја тек. године,

Првенство имају лица, која су лично заинтересована у Водној Задрузи и која имају најмање две године праксе.

Из канцеларије Водне Задруге за Мелиорацију скопског поља Бр. 81. од 28. марта 1931. године у Петровцу — Скопље. 1—1

Јавна продаја

На дан 25. априла 1931. год. у 3 часа по подне одржаће се у просторијама Француско Српске Банке Скопље, јавна продаја из слободне руке, доле описаних непокретних имања:

1. један дућан у Зајечарској улици Бр 1;
2. једна кућа са плацем у улици Карађорђевој Бр. 19. и
3. један плац преко пута Учитељске Школе (Идадија).

Позивају се интересенти да тога дана узму учешћа на овој лицитацији. п. 1—2

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

Соколство

— Свршетак —

3. Досадањи рад

Пре три године док нису се основале соколске чете, имали смо села у Херцеговини запуштена, разрована свим социјалним болестима, које се јављају код народа, који почима да пропада. Али било је добрих осетљивих људи, који су плакали за народом који је почео да пропада и да га нестаје.

Данас су међутим прилике другојачије. Наша херцеговачка села после добро организованих соколских чета пропевала су. У њима је пробуђен онај витешки дух, забрујале су понова гусле, које су наше дедове покретале да губе животе за високе идеале.

Данас сеоска омладина тих села блишти чистотом и лепотом душе, она је облагорођена соколским врлинама, и улева нову наду у бу-

дућност наше лепе стаџбине. Јер оно што је путем Соколства учињено у селима Херцеговине, преплавиће несумњиво и остала места наша велике југославије и довести до пуне консолидације свих нездравих појава у нашем народу.

Са радом се почело систематски. Путем соколске вежбе и соколских утакмица ишло се затим да се пробуди витешки дух наше омладине. Иза овога прешло се на то да се чланови што јаче вежу за организацију свешћу да им то користи економски и коначно пробудити их путем књиге и живом речју утицати и створити од сваког таког члана свесну и корисну јединицу друштвену.

Напре се почело вежбом. Сви чланови вежбачи дужни су да се састају сваке недеље и празника на вежбу. После вежбе држало се је предавање било из хигијене, задругарства, сточарства, трезвености, привреде и т. д. После тога делиле су се књиге за читање.

Да би се што јаче развио интерес за народним јуначким играма, сваке године приређивале су се утакмице скока у даљину из залета, бацања кугле, трчања на 100 метара и слободних вежба.

Његово Величанство Краљ увиђајући овај корисни рад соколских чета у Херцеговини даровао је два сребрена венца за утакмицу, који сваке године прелази у својину оне чете, која се на утакмицама најбоље покаже. На венцу пише: „Чети победници на утакмицама Краљ Александар I.“

После ове високе пажње, рад у соколским четама настао је још јачи и интензионији, јер се свака чета труди да овај венац постигне.

Дисциплини и тачности је посвећена нарочита пажња. Псовка, свађе, интригирање, картање, пијење и ружне речи у свакој чети строго се казне.

Уз горе изнешени технички рад, везаи је уско и рад на привредном подизању села. Тај рад сматра се најважнијим и најтежим. Иза предавања о важности воћарства прешло се на рад у том правцу. Напре се испитало где се добијају најјефтиније воћке, оне су одмах наручиле и послале четама, које су у току од 2 године дана засадили 21.000 комада разних племенитих воћака свих врста. Посејало се 60 килограма разног семена. Увело се уметно ђубрење путем шалитре. Увели се гвоздени плугови, пшумљавала се голет око села. Од засађених воћака наградили се они чланови, који су најбоље пазили и неговали своје воћке. Приредила се изложба од разног семена и наградили се они чије је семе најбоље успело.

Почела се уводити приплодна стока и све оно што је корисно и добро по село и појединца.

Како је Херцеговина пасивни крај, и како је у њој владала глад, чете су закључиле да организују четни хамбар у који ће сваки појединац за случај неродне године дати 50 кг.

жита. Тако свака чета сада има свој хамбар и они су се путем тих хамбарева осигурали од глади.

Штедња и радиност непрестано се пропагира. Свака чета има заведену штедњу, где сваки члан улаже сваке вежбе најмање по један динар.

У свакој чети постоји фонд за градњу соколског дома дотичне чете.

Просвети се нарочита пажња обраћа. Жупа је успела да помоћу Министарства Просвете и других културних и хуманих установа организује у свакој чети књижницу и свака чета броји преко 250 комада разних књига поучних и стручних.

Свака чета добива листове: Соколски Гласник, Народну Одбрану, Јадранску Стражу и Тежак.

Нема чете, која нема трганизовану секцију трезвености. Читава акција иде за тим да се обогати знање нашег сељака у свим правцима рада за његов напредак и благостање и да му оплемени душу и врати веру величину и јакост отаџбине и Краља. Она је упућена на хармонично развијање друштвених односа; на осећај братства, солидарности и друштвености. Тежи се ка стварњу новог човека; честитог и мудрог. Морал, прштење и религија су основи соколског просветног рада.

Закључак.

Мислим да није потребно споменути, да оваки успесу имаду за собом један огроман и напоран рад, који ради преданости радника мора да донесе успехе.

Овде нарочито треба истаћи личност брата Чедо Милића који је први почео да ради на стварању соколских чета а после тога и осталих његових сарадника, он је заједнички са овима успео да заталаса и одушеви како нас његове сараднике тако и читаве чете сељака.

Само неограничена љубав и пожртвовање соколских радника према сељаку и селу довела је до овако видних и колосалних резултата.

И само љубављу чистом и искреном моћи ће се постићи успеси. Треба волети сељака и треба му непрестано ићи. Из крфана и лепих палата ми нити ћемо бити у стању сељак заволети, нити разумети. Још мање ће он нас заволети и разумети.

Маларија

Маларија-грозница или како се овде најчешће назива „Треска“ јесте једна од најпроширенијих болести у овим крајевима и може се казати да у Јужној Србији свако друго лице болује у току године од ове болести.

Маларија је оболење проузроковано од једне врсте паразита, који живи у човечијој крви односно црвеним крвним зрнцима и сва-

ко крвно зрнце до кога доспе паразит изгубљено је за човечији организам а губитком црвених крвних зраца настаје код болесног лица бледоћа, општа изнемоглост и малаксалост.

Знаци оболења од маларије су карактеристични: Дрхтавица-језа од куда и надимак овој болести „Треска“. Затим јака температура и главобоља а напоследку презнојавање и моментална олакшица са падом температуре јесу главни знаци болести.

Клинички маларија дели се на три врсте:

а) Терцијана, где се напади понављају сваког другог; б) Квартана, сваког трећег дана; в) Тропика, где се напади маларије понављају сваког или сваког другог дана.

Грозницу са болесног на здравог човека преноси комарац. Све врсте комараца не преносе маларију већ само комарци из фамилије *Anopheles*. Да се маларија рашири у једном месту потребан је с једне стране комарац а с друге стране болестан човек од маларије.

Комарац који је сисао крви једног маларијачара није способан одмах пренети болест на друго здраво лице. Претходно је потребно да се маларијачна клица — паразит размножи код комарца а за ово је потребно 12—20 дана. Од убода зараженог комарца па до првог напада маларије прође 10—20 дана.

Комарци презимљују по шталама, подрумима и ређе по кућама. С пролећа пошто се насишу крви иду на оближње стајаће воде или поточиће ради полагања јаја. Од јајета па до одраслог комарца потребно је време 12 до 20 дана.

Прва генерација нових комараца јавља се почетком месеца маја и опасност да се човек зарази маларијом настаје тек почетком јуна, јер као што смо споменули раније потребно је прво да се клица маларије развије тод комарца, Могућност инфекције траје до почетка новембра месеца, када се комарци повлаче на зимовање.

Да се маларија сузбије у једном месту потребно је или уништити комарце преносиоце болести или излечити болесне људе — паразитоноше.

Уништавање комараца врши се на више начина: уништавање ларви комараца са разним хемикалијама, уништавање одраслих комараца помоћу разних отровних гасова.

Лети избегавати спавање на отвореном пољу без комарника а по становима без мрежа на прозорима.

Акутна оболења лечити кинином а хроничне случајеве нарочито тропике плазмонином и т. д.

Хигијенски Завод у Скопљу.

Пчелиња куга

Знаци болести и лечење

Име ове болести познато је из давних времена. Први пут је била запажена у земљама топлије климе у Египту, Риму и у Грчкој и то на неколико стотина година пре Христовог рођења.

У ово доба није се знао прави узрочник болести и остао је тајна све до друге половине XIX века. По најновијим изучавањима кугу проузрокује заразни бакцил, који се по својој начину заразе и еволуције, као и току развоја болести и разликује међусобом и карактерише три врсте ове исте болести. На име, постоје три вида куге: европска, американска и меши-наста (већаста).

1. Европска куга

Први који је успео да установи тачног проузроковача ове болести је американац Уајт. Према његовим испитивањима њу проузрокује микроб *Bacillus reuton* без спора.

У првом стадијуму развића болести овај микроб даје јасне знаке вируленције куге. Но доцније по оболелом леглу, долазе још два бацила, који не дају типичност болести. На име појављује се још *Bacillus alvei*, карактеристичан по мирису зноја са ногу и поквареног туткала и *Streptococcus apis*, који производи т. зв. „кисели трулеж легла“ (мирис покварених киселих краставаца и јабука).

Бацил европске куге врши вируленцију како пчелињег, тако трутовског и матичног легла. Он доспева у тело преко уста, а уноси се храном и водом.

Знаци болести: инкубација болести траје три до четири дана, а може се појавити до петог дана. Код ларвица се најпре установи промена боје, од нормалне бело-седефасте до нијансе мрко-сиве и жућкасте боје, Ларвице за ово време добијају и велику течно-прозрачну набрекнутост тела и после три четири дана угину.

Други знак болести код угинулих ларвица је положај ларве у ћелији. Угинула ларвица не налази се у нормално прстенастом положају на дну ћелије, већ згрчена у ћошку исте. Често пута се дешава, да се ларвица окрене леђима к отвору и место нормалне леђне боје тамно-жуте, види се беличаста или жућкаста боја, као добар знак европске куге.

При прегледу кошница најбољи знак ове болести је *угинуће још незатвореног легла*.

Други знаци који карактеришу ову болест су појава поменутих бацила *Bacillus alvei* и *Streptococcus apis*, који довршују процес распадања легла.

Први напада мртву ларву и доводи је до јаког трулења и претварања у слузасту материју; а доцније у мрку—житку масу по мало растегљиву. Садржина ове масе даје јаки

киселасти мирис покварених краставаца и јабука, који се можда осетити на даљини три до четири метра од кошнице.

После овога настаје сушење ове масе те се све претвара у једну љускицу.

У место *Streptococcus apis*-а може доћи после угинућа *Bac alvei* чијим узроком наступа одмах распадање ларвице, појава слузасто-мрке масе растегљиве 1 до 2 см., када долази мирис зноја ногу и поквареног туткала. Као и код првог вида при појави *Streptococcus*-а ова слузато-гнојно мрка маса исушује се и заузима различит положај у дну ћелије.

Ову разлику између ова два бацила код европске куге, често пута пчелари тумаче појавом друге болести. Али промена боје од жућкасте ка жутој и сиво-тамној код ћелија истог легла јасан су знак и разлика од америкаанске куге, код које је сво легло једнобојно.

При прегледу кошница види се јака разбацаност и нечистоћа код легла, као и различита старост истог, која долази услед чишћења болесних ћелија и ношења нових матичних јаја.

Болест највише уништава слабе кошнице, као и кошнице слабо зазимљене и са старом матицом.

Испитивањима је утврђено, да је раса италијанске пчеле најотпорнија према овој болести.

2 Американска куга.

Ова је болест најопаснији вид свих трију врста куге. Непажњом, и ако се на време не предузму мере лечења и предохране, могу у року године дана све кошнице страдати у кованлуку. Ову врсту куге проузрокује *Bacill larvae*.

Она највише напада пчелиње легло. Као и код европске куге, бацил доспева кроз уста ларвице и испољава своје најјаче дејство приликом преобразбе ларве у лутку. Прво микроб уништи цревни канал, а после прелази у тело које доводи до распадања. Смрт је доцнија него код европске куге (8—9 дана од вируленције) или пак касније за време преображаја у лутку.

Према томе више страда покривено легло.

Знаци болести: болесна ларва добија жућкасто-кестењасту боју, која иде ка нијасхи светло-беле и затворено мрке боје, када се већ обавља процес трулења и види чоколадна боја, која напослетку прелази у црну боју и сушење. *За битну разлику од европске куге трула материја ларвиног тела је много затвореније боје и растегљивости 5—6 см.; а поклопци ћелија су угнути са сивкастом бојом и пробушени.*

При прегледу као и код европске куге види се разбацаност и неред кид легла. Што се тиче мириса, он је врло јак и осећа се чим се човек приближи кошници. Но у опште јачина овога мириса и његова појава зависе од процеса и појаве накнадних бацила. У главном мирис се осећа на покварено месо и трулу рибу.

Љускица-остатак осушене ларвице лежи сасвим на дну ћелије, пошто болест већином наступа у времену ларвиног мировања.

Бацил америкаанске куге има споре које за своје развиће потребују топлоту од 18с. Ова висока температура потребна је и за микроб, те је разумљива његова појава већином лети и с пролећа.

Маасен тврди да спора: *Bac larvae* може живети око 20 година, док Циндер излаже дужину живота споре једну годину.

Опитима је вршено њено угушивање и показало се је, да ова спора угине у кључалој води за 15 минута; док у кључалом меду за пола сата. На светлости угине у року од 40 сати, а у раствору 1:1000 сублимата за 1 дан.

Болест напада како слабе, тако и јаке кошнице. Спорије се шири него европска куга, али зато много јаче врши заразу и укутовљавање. Често пута привидно изгледа да болести нема, али се након два до три месеца или године дана опет појављује, што доказује дужину живота споре.

У опште треба имати у виду, да до самооздрављења не долази.

3. Мешинаста (врећаста) куга.

(*Sacbrood*)

Своје име добила је по врећастом изгледу легла. Њу проузрокује ултрамикроскопски бацил, а вируленцију врши на исти начин као код америк. и европске куге. Болест напада више трутовско и пчелиње легло.

Знаци болести: појава жућкасте боје која постепено прелази у мрку а доцније у сасвим црну боју. Од овог бацила страда једино поклопљено легло 7—9 дана ларвиног живота.

Ларвица остаје дуго очувана, а доцније добије меку покожицу, дочим се унутрашњи органи мењају-труле и деформишу у виду једне завезане врећице.

Бацил је на топлоти врло слаб и температура од 65с. у врелој води уништава га. Љуспица је увек на дну ћелије са уздигнутом главом, што даје изглед опанка.

При прегледу не може се одмах констатовати зараза, јер је мирис доста слаба разбацаност легла мала. *Једино кад се добро загледа кроз рупицу на поклопцу види се мртва ларвица.*

Болест није много опасна као прве две. Она се не шири брзо. Често и највише се појављује у пролеће.

У већини случајева долази до самооздрављења, нарочито код јаких кошница пошто пчеле предузимају саме чишћење легла.

Предохрана и лечење.

Од појаве ових болести, пчелари су се служили разним сретствима да им доскоче, али све до најновијег доба остало је лечење без успеха. Предохрана и лечење предузима се за сва три вида куге једнако. Само, што ове две

мере неће утицати ефикасно у погледу дејства по јачини болести.

Да би се лечењем постигло сузбијање даље заразе и оболења, сваки који тај посао врши мора бити вешт и са доста стручног знања и умешности.

Многа су хемијска сретства употребљена али нису могла испољити своје дејство на узрочника болести, већ су штетно утицала на пчеле и метријал као и била скопчана са великим издацима, по чак шта више имала отровно дејство по човечији организам.

Да наведем један начин лечења опробан у Америци и изведен од искусних практичара модернијег пчеларења, као и један начин чисто физичке природе који се је доста одомаћио у европском пчеларству.

1). *Преношење пчела из болесне у здраву кошницу и дезинфекција плодишта*: чим се примети болест, изврши се преглед целог кованлука и све се болесне кошнице одвоје засебно, као у једну врсту „амбуланте“, где се преузима лечење.

Кораблев тумачи овакав поступак при преносу пчела из болесне кошнице у здраву на овај начин: све се пчеле из заражене кошнице стресу на чаршав и пренесу у један сандук, који се смести у подрум или мрачну собу нормалне зрачне топлоте. Пчеле се овде држе све дотле, док не потроше узету заражену храну и избаце је у виду измета (ово време је 48 сати) или пак мање, што зависи од узете количине хране. Матица остаје са овим пчелама, но се је практичније показало да се затвори у кавезчић. Кад је ово урађено предузима се дезинфекција и чишћење заражене кошнице и места где је она била.

Када протекне време од 48 сати пчеле се враћају у исту кошницу, која је већ дезинфицирана или пак у другу нову у коју се сместе три оквира са вештачким саћем. Да се не би десило, да пчеле излете — напусте кошницу, матица остаје још најмање два дана у кавезчићу заједно са осталим пчелама у новој кошници.

После овако извршеног посла, пчеле се 4 до 5 дана прихране и онда им се дода још рамова, а прва три оквира које смо ставили у почетку приликом преноса пчела понова се изваде и дезинфикују.

Др. Гутелман и Барбер препоручују, да се сви заражени рамови сместе у сандук и пренесу у одељење за дезинфекцију.

Поступак са зараженим рамовима, саћем и леглом

Код пуног саћа мед се истресе и употреби прокуван. Овакви оквири потопе се у суд са водом, где остају око 3 сата. После вађења из воде центрифугирају се и онда долазе у дезинфекциони раствор др. Гутелмана или пак у раствор: 80 делова винског шпиритуса и 40 делова прометног формалина где се оквири

задрже 48 саати. Доцнијим испитивањима доказано је, да се оквири у раствору могу држати и 24 сата. За овај раствор мора се имати један лимани сандук са поклопцем величине 5 до 6 рамова. После овога времена оквири се перу у води и понова ставе на центрифугу, а одатле носе на промајно место где остају ради сушења најмање две недеље.

Дејство овог раствора је отровно, те нагриза плуће и руке, зато се препоручује, да се на носу и устима приликом рада са њим држи влажна марамица, а руке заштити рукавицама.

Раствор задржава дезинфекциону моћ годину дана с условом, ако се суд држи поклопљен и ако се утрошени проценат смесе додаје.

Има и других начина лечења, али са мањим успехом и теже изводљивих код мањих пчеланика какви су код нас. Принцип поменутог начина спровели су прво у Америци научник Барбер и Гуталман. Начин њиховог рада преношењем пчела и дезинфекцијом саћа дао је сјајне резултате у лечењу куге, те се ова њихова метода као доста практична и лако изводљива са успехом може препоручити и нашим пчеларима.

Поменути раствор има дејство дезинфекције и уништава заразе и преко затворених ћелија, али свакако се најбоље показало, ако се ћелије отворе и изврши претходно чишћење оквира и заостатака легла, а потом држе у текућини.

Напоследку долази једна чисто физичка примена на уништавању пчелине куге, која се састоји у томе, да ако се примети зараза код једне, две или три кошнице да се спали народ, легло, м т и восак, све сем кошнице. Кошницу и место где је она била дезинфицирати, па опет употребити.

Свет. Митровић
ср пољ. референт среза
Кривопаланачког

Гајење стоке

— Врсте говеди —

Земљорадња и сточарство су у нашој земљи главне гране народног занимања и главни извор њеног богатства. Природни услови за развитак сточарства су код нас ванредни, али је начин гајења стоке још примитиван. Наш народ не гаји добре сточне расе, не обраћа довољно пажње на сточну храну и не брине се да стоку сачува од влаге и других непогода.

Гајење говеда даје разне користи и говече је због многих својих производа, а нарочито због свог одличног ђубрета којег оно највише даје, — управо најпогоднија домаћа животиња за нашег малог и средњег пољопривредника.

Пошто је наш мали привредник ретко у том положају да гаји говече у правцу само једне од трију привредних способности (млечност, рад гојење), то ће за њега бити најбоље да гаји грла са такозваним комбинованим подобностима. Расе, које одговарају оваквом циљу, а налазе се код нас, су ове:

Сименталско говече. То је говече са комбинованим подобностима и заслужује велику пажњу. Одрасле краве су тешке 700—800 кг. средња млечност око 2500 лит. годишње и 3.6% масти. Гојазност је велика, а као радно говече је добро. Захтева добру негу, и нарочито јаку, зрнасту храну. Ако се држи само у стаји, нагиње туберкулози.

Монтафунско говече. Млечност 2400—4000 лит. годишње, са 3.8% масти. Просечна тежина живе мере је 380—500 кг. За рад и гојење је добро и прилагођава се на климу. За брдске крајеве је одлично, а тражи брижљиву негу и врло добру храну.

Оберинталско говече. Има тежа и лакша врста. Тежа даји 4400—2600 лит. млека, а лакша 2000—2400 лит. Мања раса је боља за наше прилике. Просечна тежина је 300 кг. Ово говече има једну добру, урођену особину, т. ј. да је са малим задовољно и да храну врло добро искоришћује.

Моријадворско говече. Нормална тежина је око 450 кг. млечност је осредња, за рад и гојење је веома добра.

Помурско говече, просечна тежина је 450—550 кг. Млечност осредња, за рад и гојење одлично, здравље беспрекорно, способност прилагођавања ванредна.

Пинцгавско говече. Млечност и гојазност врло добра, за рад ванрдна. Некада има мане: рђава леђа, висок реп и кратке плећке.

Сиво (степско) говече. Одличног је здравља, снажно и за рад одлично. За гојење је прилично, али слабо млечно.

КОРИСНЕ ПОУКЕ

О култури кукуруза

Верује се да је постојбина кукуруза „Мексико“, да су га Индијанци пренели на Север и Југ. Тим пренашањем доспео је и у Европу, те га у циљу добијања људске и сточне хране и ми гајимо.

У развијању биљака у опште а на посе кукуруза, врло важну улогу игра климат. Ма колико била плодна земља, ако само нису климатске прилике подесне, биљка не може да да жељене резултате.

Да се добије добро одрасла биљка и добра берба, каквог било усева, потребна је одговарајућа количина воденога талоба и сунчеве светлости и топлоте. Ако се има ових чиниоца (влаге и топлоте) довољно за време периоде

растења, не треба изгубити из вида и правилну обраду земље. За време периоде растења кукуруза имамо и довољно влаге и доста топлоте. У колико пак не будемо имали влаге довољно у земљи постараћемо се да објаснимо како треба и када треба обрадити њиву, те путем обрађивања земље обезбедити биљкама потребну влагу.

Како је кукуруз биљка која тражи за стварање свога организма (грађе), доношење плода и сазревање плодну земљу и дубоко обрађену земљу са осигураном влагом за време вегетације, то је потребно:

У јесен од новембра до фебруара, с обзиром на време кад допусти, нанети на површини 1 хар намењеној за сетву кукуруза 120 до 150 кола стајског ђубрета; ово растури и 12 до 18 см. дубоко заорати.

Овако припремљену земљу оставити — изложити утицају елементарних непогода преко целе зиме па ће се постићи следеће:

а.) Изложи се земља за дуже време зимским мразевима, ови је троше и ситне, и у колико је земља дубље орана у толико је мраз дубље продире у њу, чини је трошном, меком, лаком за рад. Подубљивање вршити стално али постепено.

б.) За трулење биљних остатака и ђубрета има се доста времена, због чега се у земљи ствара више и хранљивих елемената.

в.) Преко зиме се постиже боља веза између преоране површине и неизораног слоја.

г.) Штетни инсекти бубе, црви и т. д. износе се орањем зимским на површину те их птице покупе и уништавају.

д.) Дубоко преорана земља преко зиме, упија — апсорбује више зимске влаге, а у колико ове упије више, у толико више могућности и услова за растварање хранљивих елемената; и у дубокој ораној земљи корен биљке дубље продире а тиме више хране налази и тако даље.

ђ.) Даље је доказано, да је проценат растворљивог азота у земљи раније ораној два пута већи, него у земљи позније у пролеће ораној.

Овим је несумњиво утврђено: да припремање површина (орање њива) намењених за пролетње усеве — кукуруз и т. д. треба вршити преко зиме, па и до закључно марта, али никако пред саму сетву. За време пролетњег орања чувати се нарочито пролетњих — мартовских киша, јер ове могу да улепе или како народ каже „изкашају земљу“.

Избор семена за сетву

Избор клипова — семењака врши се на њиви, кад је кукуруз зрео, за време бербе.

При избору клипова на самом струку pazити да је стабло јако, чврсто и једно. да је клип на умереној висини, да је клип здрав, да је добро срастао, а зрна јасне боје, и да су средње величине. Овако изабране семењаке

обрати са кошуљом, обесити на промајном месту и чувати до сетве. Пред сетву врхове кукуруза — клипу и задебљани део окружити и одбацити, јер то зрнење није за сетву, а узети само оно са средине корена — семењака, једнолико по облику, тежини и боји.

Сетва

Површину намењену за кукуруз не преоравати у пролеће, јер би један знатан део влаге испарио. Напротив њиву треба издрљати дрљачом неколико пута, земљу иситнити и изравнати. На тако припремљеној њиви сејати у оцаке по 4 зрна на 1.10 метара ред од реда, и оцак од оцака наизменично. Ако се има прируци сејалица, онда овом извршити сетву.

Обрада земље после сетве

По извршеној сетви, њиву проћи браном да се земља уравни, а кад кукуруз никне и добије поред котиледона још два листа, онда извршити прво прашење плугом прашачем на тај начин, што плуг прашач иде између редова уз дуж и попреко њиве, пошто су оцаци у четврт, и својим раоница сече коров — траву ако је има, ситни земљу, квари капиларност и т. д. Један раденик иде за плугом прашачем само са оцака на оцак, мотиком окреше траву око струка ако је има, избаци једну мотику земље па иде даље.

На исти начин плугом прашачем изврши се и друго прашење кукуруза после 15—20 дана, у извесном размаку и треће. Кидање заперака и шишање вршног лишћа у опште одбацити као штетно јер биљка дуго време болује. Огртање кукуруза нетреба вршити, оно је штетно из ових разлога:

Познато је, да је стабло кукуруза подељено у коленца, огртањем или боље рећи набацивањем великог слоја земље плугом огртачем, а затим и мотиком на струк и оцак, покрива се и I-во коленеца стабла.

Из овога првога коленцета покривеног влажном земљом, избијају жиле зване „канце“, које се нагло развијају за време влажних а топлих пролетњих дана (друга половина месеца маја јер тада пада окопавање кукуруза).

Те жиле „канце“, нису ништа друго до лажни корен, који се развија над главним кореном и на његову штету.

И док се овај лажни корен развија за време влажне периоде (Април—Мај,) дотле главни корен постепено малаксава и прети му опасност да не угине.

Кад наступи периода сушних дана Јуни—Јули, онда лажни корен, пошто нема површинске влаге престаје постепено али сигурно да ради и прима крану. А шта је са главним кореном? Он је престао да ради онда, кад се више њега појавио лажни корен (канце).

Резултат је поука: да огртање кукуруза као штетно не треба вршити, већ га заменити прашењем.

Прашењем се пак хоће уништавање траве и корова, и стално кварење капиларности, не би ли у земљи задржали што више влаге и ову обезбедили биљкама за време вегетације.

Толико о култури кукуруза. —

Л. Ђ. У.

Претакање вина

Претакање вина врши се да би се бистро и чисто вино одвојило од талоба, па било да је тај талог производ алкохолног врења и састављен од умртвљених и успаваних квасних гљивица, делица покожице, семењака, стреша, блата и т. д., било да је производ вештачког бистрења вина и састављен из честица и других ситних организама, који су пливали по вину и чинили га мутним.

У првој години по справљењу вина, уопште узевши, потребно је да се изврше три или четири претакања.

Прво (зимско) претакање код обичних вина врши се у првој половини месеца децембра, а код потпуно здравих вина тај се посао може извршити и нешто доцније. Вина, пак која су справљена од натрулог грождја морају се преточити и од своје стеље одвојити много раније, т. ј. чим је време завршено.

Претакање младог вина врши се тако, да се оно изложи ваздуху (изузев ако је вино подложно прелому, ако има склоности да се преврне или ако је судовно, а то се најлакше и најпростије постиже када се вино из бурета у коме је било, помоћу славине, отаче у шафољ, ца шафољом или бокалом кроз левак сипа у друго, чисто и сумпорисано празно буре. На један хектолитар вина за сумпорисање употребити два сантиметра сумпорне траке, или осам грама бисулфата, или два до четири грама течне сумпорасте киселине.

Друго (пролетње) претакање потребно је да се изврши с пролећа ковцем месеца фебруара.

Треће (летње) претакање врши се пре цветања лозе, у месецу мају и јуну. А четврто (јесење) претакање вина треба извршити почетком јесени, у месецу септембру или октобру.

Друго, треће и четврто претакање као и у опште претакање старих вина (сем оних који имају мирис на сумпор-водоток) вршити на начин да оно што мање долазе у додир са ваздухом.

Претакање се врши по сувом, хладном и тихом времену, кад нема ветра или кад дува северац и када је велики атмосферски притисак.

Кромпир као храна и његова производња

Код нас се кромпир сразмерно веома мало сади, ма да је наша земља погодна за његову производњу. Кромпир иначе игра знатну улогу у исхрани нашег тела. Он садржи велике количине скроба, који даје телу снагу и потребну топлоту. Осим тога у кромпиру има и

других потребних састојака, од којих нарочито треба споменути витамин.

Због велике количине скроба, који је добра и лако сварљива храна, кромпир је као храна у народној исхрани чак zgodнији од хлеба. Кромпир исто онако као и хлеб има ту zgodну особину, да се може свакодневно употребљавати, а да не огади.

Кромпир може да рађа у великим количинама, те је услед тога јефтина народна храна. Уз то се кромпир може боље уновчити но жито. Јер са једног дана орања земље може се добити десет пута већи број метричких центи кромпира него пшенице. Поред житарица — пшенице и кукуруза — треба увек гајити и кромпир. На тај начин ни најгора година не може бити гладна, јер се кромпиром може врло добро да прехране и чељад и стока.

Скуван кромпир, измешан са кукурузном јармом, добра је храна за свиње. Ову смешу свиње радије једу и од ње брже расту но од самог кукуруза. Ова каша одлично прија и пернатој живини: кокошкама, гускама, паткама и ћуркама. Крава даје много више и бољег млека ако је храњена зими и кромпиром.

Кромпир добро успева на растреситој пекуши. Земљиште за сађење кромпира треба да је добро нађубрено. За сађење треба употребити само крупан кромпир који се тако исече, да сваки комад има бар по једно окце. У колико је већи комад посађеног кромпира у толико ће боље успети.

Приликом сађења кромпира треба се служити плугом. По преораној и затим продрљаној земљи начини се једна бразда, која не треба да је много дубока. Кад се посади онда се плугом преоре једна бразда, да би се посађени кромпир покрио. Када кромпир изникне треба га окопати исто онако као и кукуруз. Кромпир се загрће кад цвета. Тако загрнут кромпир остане све до вађења.

Помоћник Бана

На место г. Драг. Тодоровића, помоћника Бана Вардарске Бановине, који је премештен у истом звању за Дунавску Бановину, дошао је на његово место г. Јанићије Красојевић. Г. Тодоровић је задужио нашу Бановину солидним и преданим радом, а г. Красојевић обећава да ће бити, као и његов претходник, одан сарадник Господину Бану Вардарске Бановине.

Књижевност

Ишла је из штампе књига г. Тодора Крајничанца „Циљ и развој задруарства“, која садржи задружни живот у свима земљама, и у којој се третира и задругарство код нас. Садржај књиге је подељен на осам глава са следећим насловима: Еволуције задругарства у Немачкој, Француској, Канади, Русији, Србији, Југославији, Данској и Чехословачкој; Просветни проблем задругарства; О аграрном питању; Пољопривредни кредит и задруде; Задружни покрет у Јужној Србији; О аграрним заједницама; Задруге за пољопривредни кредит у Ј. Србији; О задружној акцији на Југу. Књизи је приложена једна карта кретања задругара и пословања у задругама 1927. год.

Књига има око 200 страна и врло је укусно опремљена, те се као таква препоручује сваком јавном раднику.

Претплата стаје 15 динара и може се слати непосредно писцу на чековни рачун бр. 81.407.

НАЈБОЉЕ ШТАМБИЉЕ И ПЕЧАТЕ

- Од гуме и месинга -

по пропису израђује

ГРАФИЧКИ ЗАВОД

п. 2—2

„СОЈО“

У ЛЕСКОВЦУ

Све штампарске послове обавља строго технички и по умереној цени.

Власник Службеног Листа је Банска Управа Вардарске Бановине у Скопљу. Штампарија и књиговезница Василија Димитријевића — Скопље, Краља Петра — Телефон 182